

ÇORUM TİCARET BORSASININ İŞLEVLERİ VE BORSA ÜYELERİNİN BEKLENTİLERİ

Selçuk KENDİRLİ*

Cihan TANRIÖVEN**

Abstract

In this study, the general description of Commodity Exchange, activities are aimed to study in literature and after then to examine their functions. In order to obtain this aim Çorum Commodity Exchange are examined. The importance of the commodity exchanges for the commercial life, and the assistance to the commercial economics life and also to the members are investigated. The recognition of Çorum Commodity Exchange, on the people whose are in the trading and economical area, their expectations and get served from the Commodity Exchange, are examined and also public survey are done.

Giriş

Bu çalışmada ticaret borsalarının genel olarak tanımlaması ve aktiviteler, literatür bağlamında incelendikten sonra, ticari hayattaki işlevlerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla Çorum İli çerçevesinde Çorum Ticaret Borsası incelenmeye çalışılmıştır. Çorum Ticaret Borsası'nın ticari yaşamdaki önemi, ticari ve ekonomik hayata katkıları ve üyelerine katkıları araştırılmıştır. Ticari ve ekonomik hayattaki ilgililerin Çorum Ticaret Borsası'nı yeterince tanıyıp tanımadıkları, beklentileri ve Çorum Ticaret Borsası'nın hizmetlerinden yeterince faydalanıp faydalanamadıkları araştırılmış, bunun için bir anket çalışması yapılmıştır.

1. Ticaret Borsaları ve Tarihçesi

Avrupa loncalarının ortaya çıkışına rastlayan XII. yy'da kapalı senyörlük ticareti uygulanırken, bu ticaret XII. yy'dan sonra kentler arası ve ülkelerarası ticarete dönüşmüştür. Bu dönüşüm panayırların çıkmasına neden olmuştur(Craig, Rygiel, Turcotte, 2002: 29). Kentlerin nitelik ve nicelik olarak çoğalması aynı zamanda geleneksellik ve feodal kültürün yerine burjuva değerlerinin ikame sürecini başlatmıştır. Bu süreç kentli burjuvalarla malikane senyörleri arasında önemli mücadelelere sahne olmuştur (Torun, 2003: 185).

* Öğr. Gör., Dr., Gazi Üniversitesi Çorum İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

** Öğr. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

Borsa kelimesinin kökeni, Belçika'nın kıyı şehirlerinden olan Brügge'deki Van Der Burse isimli tacirden gelmektedir. Gemiciler ve tacirlerin işlerini görüşmek üzere evinde buluştukları Van Der Burse'nin ismi daha sonra borsaya dönüşerek uluslararası bir isim olmuştur (Ağaçayak, 1995: 38).

XII ve XIII yüzyıllardan itibaren ticari senet niteliğinde sözleşmelerin düzenlenmesi ve özellikle XV. Yüzyıldan itibaren bu senetlerin alışverişlerde kullanılmaya başlanması, ticaretin kolaylaşması ve pratikleşmesinin ardından bugünkü anlamda borsacılığın gelişmesine neden olmuştur. 1460 yılında Belçika'nın Anvers şehrinde kurulan Anvers borsası ilk organize borsayı oluşturmuştur. XVI. Yüzyıldan itibaren dünyanın çeşitli ülkelerinde yaygınlaşma gösteren borsalar; tereyağ ve peynir gibi zirai ürünler, sınavi ürünler, kıymetli madenler, ve menkul değerlerin alınıp satıldığı birer ticari merkez haline gelmişler ve zamanla gelişmiş ülkelerde ihtisaslaşmış borsalara dönüşmüşlerdir (Craig, Rygiel, Turcotte, 2002: 29-30). Sanayi devriminden itibaren birikim hızı sürekli artan bilgi, tarım ve sanayi toplumundan sonra daha iyi organize olunmasını sağlamıştır (Bayraktutan, 2003:176). Zamanla günümüz ticaret borsacılığı forward işlemler, futures işlemler ve options işlemlerin yapıldığı vadeli işlemler borsacılığına dönüşme eğilimi göstermiş ve bu haliyle ekonomilerde birer gelişmiş model teşkil etmişlerdir (Akova, 1995: 7).

Ülkemizde ilk borsa, Umum Borsalar Nizamnamesi kapsamında 1891 yılında "İzmir Ticaret ve Sanayi Borsası" adı altında kurulmuştur (Küey, 1987: 74). Daha sonra nizamname çerçevesinde 17 Eylül 1913'te Adana Ticaret Borsası, 2 Temmuz 1920'de Antalya Ticaret Borsası kurulmuştur. Tüm yapılan düzenlemeler çerçevesinde ticaret borsalarının sayısı hızla artmıştır(Tuncer, 1994: 11).

1.1.Ticaret Borsaların Tanımı ve Görevleri

Ticaret borsalarının tanımı hukuki ve pazarlama açısından olmak üzere iki açıdan yapılabilir. 5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu"nun 32. Maddesi ticaret borsalarını hukuki açıdan şöyle tarif etmektedir:

Ticaret borsaları , kanunda yazılı esaslar dairesinde borsaya dahil maddelerin alım ve satımı ve fiyatlarının tespit ve ilanı işleriyle meşgul olmak üzere kurulan tüzel kişiliğe haiz olan kamu kurumlarıdır.

Geniş anlamıyla ticaret borsasının tanımı yapılacak olursa; ticari potansiyeli yüksek, stoklanabilen, standartlaştırılmış veya tiplere ayrılmış ürünlerin işlem gördüğü ve bu ürünlerin tamamının olabildiği gibi numunelerinin baz alınarak da alım satımının belirlenmiş asgari miktarlarda toptan gerçekleştirildiği organize piyasalardır (Akova,1995: 13).

Ticaret borsalarının görevleri yine 5590 sayılı kanunun 34. Maddesinde detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Söz konusu kanuna göre ticaret borsalarının görevleri şunlardır:

- Borsaya dahil maddelerin , borsada alım satımını tanzim ve tescil etmek ,
- Borsaya dahil maddelerin her günkü fiyatlarını usulü dairesinde , tespit ve ilan etmek,

- Alıcı ve satıcının teslim ve teslim ve teslim bakımından vebelerini, her tipin asgari vasıflarını ve muamelelerin tasfiye şartıyla fiyatlar üzerine müessir şartları, ihtilaf husulünde ihtiyari tahkim usullerini gösteren ve Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin tasdikiyle tekemmül eden genel kaideler ve hükümler vücuda getirmek,
- Yurt içi ve yurt dışı borsa ve piyasaları takip ederek fiyat haberleşmesi yapmak,
- Borsaya dahil maddelerin tiplerini ve vasıflarını tespit üzere laboratuvar ve teknik büroları kurmak ve kuruluşlara katılmak,
- Sair mevzuatla ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca verilecek görevleri yapmak,
- Borsaya ait örf ve adetleri tespit ve ilan etmek (Tuncer, 1994: 13).

1.2. Ticaret Borsalarının Ekonomik Rolü ve Fonksiyonları

Ticaret borsalarının ülke ekonomilerinde oynadıkları roller ve üstlendikleri başlıca fonksiyonlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- 1- Ticaret borsaları serbest piyasa kuralları içerisinde arz ve talebin karşılaşmasını temin ederek piyasada gerçekçi fiyatların oluşmasını sağlarlar.
- 2- Alıcı ve satıcıların daha kolay ve organize şekilde karşı karşıya gelmelerini sağlar (Roekvel-Derevet and Others, 2003:500).
- 3- Ürünlerde verimliliğin artmasını sağlar (Sewalem And Others, 1998:281).
- 4- Ticaret borsaları ürünlerin yoğun bir şekilde borsaya çekilmesiyle enflasyonist etki yaratan ve ekonomi içinde olumsuz sonuçları olan devletin destekleme politikasındaki yükü azaltır (Akova, 1995: 14).
- 5- Borsalar peşin satışların yanında vadeli işlemlere de olanak sağlayarak, zaman içinde fiyatların istikrara kavuşmasına ve dengelenmesine yardımcı olarak risk ve belirsizliğin azalmasını ve paylaşılmasını sağlar.
- 6- Borsalarda standardize olmuş veya belirli tiplere ayrılmış malların alım satımı yapılır. Bu sebeple borsalar, ihracatın vazgeçilmez şartı olan standardizasyonun gerçekleşmesini zorlayarak Dünyanın farklı bölgelerinde aynı standartta ürün ve yakın fiyatların oluşmasını sağlar (Roekvel-Derevet and Others, 2003:500).
- 7- Belirli kalite ve fiyattan ve vadeli olarak mal alım satım yapılabilen borsalar, sürekliliğin sağlanması ve taahhütlerin zamanında yerine getirilebilmesi bakımından ihracatçıya yön, hız ve dinamizm kazandırır (O'Toole, 2001:406).
- 8- Borsalar, sanayiciye belirli fiyat ve kaliteden sürekli hammadde temin etme imkanı sağlarlar (Tuncer, 1994: 13-14). Çok alıcıya karşı tek satıcı, çok satıcıya karşı tek alıcı gibi fonksiyon icra ettiği için piyasada güven unsuru oluşturur.

2. Ticaret Borsalarının Sosyal Fonksiyonları

Ticaret borsaları, resmi olarak görevlendirilmeler dahi, topluma karşı kendi iradeleriyle yükledikleri bazı fonksiyonlarla beraber resmen yükledikleri fonksiyonları yerine getirirler. Bu fonksiyonlar aşağıdaki gibidir.

2.1. Ticaret Borsalarının Topluma ve Çevreye Hizmetleri

Ticaret borsalarının fonksiyonlarının bir bölümü, örneğin, üreticiye veya tüketiciye sağladığı faydaların önemli bir kısmı toplumsal bir nitelik taşır. Dolayısıyla ticaret borsalarının sosyal fonksiyonları da vardır. Ticaret borsaları; bulunduğu yörede, gelir artırıcı etki yaparak, refah seviyelerini artırır (Walker, 2001: 157).

Ticaret borsaları eğitim kuruluşları ile işbirliği içinde, ticaret meslek liseleri öğrencilerine düzenli staj ve uygulama yaptırmaktadırlar. Ticaret borsaları mali durumları yetersiz, çalışkan, yetenekli öğrencilere kredi ve burslar vermekte, eğitim kurumları ile araştırma faaliyetlerini desteklemektedirler. Yüksek öğretim kurumları ile işbirliği içinde olan Ticaret borsaları, güncel konularda sempozyumlar düzenleyerek öğretim üyelerinin araştırmalarını yayınlayıp topluma bilgi transferine yardımcı olurlar (Ağaçayak, 1995: 37). Ticaret borsaları, şehirler arasında alışverişin hızlanmasına yardımcı olarak, aralarında güçlü ilişkilerin kurulmasını sağlar (O'Toole, 2001:403).

2.2. Ticaret Borsalarının Üreticiye Hizmeti

Ticaret borsalarına, tarım üreticileri hariç sadece kayıtlı üyeler girebilir ve borsada işlem yapabilirler. Ticaret borsaları, buldukları bölgenin temel tarım ürünlerini çok miktarda alıcı karşısında arz edebildikleri, o günkü şartlar içinde güvenle ve gerçek fiyatla satabildikleri bir piyasadır (Ağaçayak, 1995: 37). Ticaret borsaları, üreticinin ticaret kültürünü artırarak, ürettiği üründen daha tatminkar bir gelir elde etmesini sağlar (Walker, 2001: 157).

2.3. Ticaret Borsalarının Tüketiciye Hizmeti

Ticaret borsaları, tüketici menfaatlerini korur, üretimi ve tüketimi çok yaygın olan ürünlerin bölge ve zaman bakımından fiyat farklarını telafi ederek gerçek fiyatların oluşmasına neden olur, tüketicilerin satın aldıkları malların nitelik açısından yetersiz olduğu konusundaki düşüncelere açıklık getirir. Ürünlerin borsada yoğunlaşmasını sağlayarak gerçek fiyatla tüketiciye ulaşmasını sağlar (Walker, 2001: 146). Ticaret borsaları, ayrıca, tüketicinin satın aldığı malın yararı ve güvenlik özellikleri konusundaki tereddütleri giderir. Çünkü, borsalar yasal görevleri gereği tip laboratuvarı ve teknik bürolar kurmak suretiyle alınıp satılan ve yaşantımızda çok önemli yer tutan temel tüketim mallarının tip ve özellik kontrollerini düzenli bir şekilde yaparlar.

Alım-satım işlemlerini sürekli denetleyen Ticaret borsaları, borsa fiyatlarının piyasaya uygun olup olmadığını izler, sebeplerini araştırır, bu konuda şikayetleri inceler, ülke ekonomisine aykırı olan durumları kamu mercilerine bildirerek fiyat kontrolü yapar (Ağaçayak, 1995: 38).

3. Çorum Ticaret Borsası, Tarihi Gelişimi

3.1. Çorum İli'nin Ekonomik Yapısı

Tarihi boyunca önemli bir ticaret merkezi olan, coğrafi konumu bakımından da bu avantajını çok iyi kullanan Çorum, günümüzde de gelişen sanayisinin yanı sıra önemli

bir ticaret merkezi durumundadır. Devlet İstatistik Enstitüsü 2000 yılı verilerine göre kişi başına düşen milli geliri, 2.300.-\$ olan Çorum'un ekonomik yapısı iki ana sektöre dayanmaktadır. Birincisi; Türkiye'nin de genel özelliğinde olduğu gibi, gerek arazi varlığı gerekse ekolojik avantajlar nedeniyle(Taşkın ve Bayca, 2003:26) tarım, ikincisi sanayi sektörüdür.

Çorum'da üretilen pirinç, bulgur, nohut, mercimek, arpa, fiğ ve buğday gibi tahıl ürünleri, canlı hayvan ürünleri ve yumurta Karadeniz Bölgesi, Orta Anadolu, İstanbul ve yurt dışına pazarlanmaktadır. Çorum'da üretilen çimento, linyit kömürü, kiremit, tuğla, şeker, tekstil ürünleri, kağıt ve şırınga gibi sanayi ürünleri ekonomik hayatı geliştirmiştir. 1970'li yıllardan itibaren kiremit ve tuğla sanayisinin gelişmesi, bu ürünlerin ticaretini canlandırmış ve Kuzey, Orta, Güney ve Kuzey Batı Anadolu'da bu ürünlerin satılması için pazar arayışına girilmiştir. Çorum'un tuğla ve kiremit dışında sattığı mallar arasında; linyit kömürü, trans taşı, alçı taşı, sönmemiş kireç, şeker, elektrikli battaniye, emaye soba, boru, un, toprak sanayi makineleri, oto kaloriferleri, tekstil, tıbbi ampul, termosifon, elektrik malzemeleri, plastik enjektör, oto yedek parçaları, manifatura, tuhafiye, dayanıklı tüketim malları, çimento, tuğla kiremit dışındaki inşaat malzemeleri yer almaktadır.

Çorum'un 2000 yılı itibariyle ithalatı 4.467.810.-\$'dır. Kentin aynı yılda yaptığı ihracat ise 13.008.220\$'dır. Aşağıdaki tabloda Çorum İli'nde yer alan üretim sektörlerinin ürün pazarları görülmektedir:

Tablo 1: Çorum İlin'deki Üretim Sektörlerinin Ürün Pazar Payları

Ürün Pazarları	Yerel Pazarları	Yerel	Yerel	Yakın	Diğer	
Üretim Sektörleri	Payı	Firmalar	Tüketiciler	Bölgeler	Bölgeler	Yurtdışı
İçecek	24.7	17.7	7.0	28.2	33.2	11.9
Tekstil-Giyim	8.8	0.2	8.6	34.0	36.2	21.0
Orman Ürünleri	0	0	0	0	97.0	3.0
Kauçuk ve Plastik Ürünleri	1.7	0	1.7	0	71.7	26.7
Metal Olmayan Mineral Ürünleri	27.4	17.1	10.2	7.4	60.0	5.2
Temel Metal Sanayi	0	0	0	0	90	10
İmal Edilmiş Metal Ürünleri	31.0	4.4	26.6	16.9	43.7	8.3
Toplam	25.0	9.1	15.8	17.0	47.6	10.1

Tablo 1'e göre Çorum İli'ndeki üretim sektörleri içinde en yüksek yerel pazar payına metal olmayan mineral ürünleri sektörü, en yüksek yerel firma payına içecek sektörü, en yüksek yerel tüketiciler payına, imal edilmiş metal ürünleri, makine ve malzeme sektörü, en yüksek yakın bölgeler payına tekstil-giyim sektörü, en yüksek diğer bölgeler payına, orman ürünleri sektörü ve en yüksek yurtdışı payına, kauçuk ve plastik ürünleri sektörü sahiptir.

Aşağıdaki tabloda ise bu sektörlerin organize ihracat yollarına ilişkin payları yer almaktadır:

Tablo 2: Çorum İli'ndeki Üretim Sektörlerinin Organize İhracat Yollarına İlişkin Payları

Organize İhracat Yolları						
Üretim Sektörleri	İhracat Yapmayanlar	İhracat Yapanlar	Yerel Ticaret Yapanlar	Doğrudan Dış Müşterilerle Çalışanlar	Distribütörlerle Çalışanlar	Toplam
İçecek	6.35	6.35	1.59	4.76	0.0	19.05
Tekstil-Giyim	4.76	1.59	0.0	1.59	0.0	7.94
Orman Ürünleri	0.00	0.00	0.00	0.00	1.59	1.59
Kauçuk ve Plastik Ürünleri	1.59	3.17	0.00	0.00	0.00	4.76
Metal Olmayan Mineral Ürünleri	14.29	3.17	0.00	3.17	1.59	22.22
Temel Metal Sanayi	1.59	0.00	0.00	0.00	0.00	1.59
İmal Edilmiş Metal Ürünleri	22.22	9.52	0.00	11.11	0.00	42.86
Toplam	50.79	23.81	1.59	20.63	3.17	100.00

Kaynak: Dünya İş Geliştirme Toplantıları : 16, Dünya Gazetesi (16 Haziran 2001), 20.

Tablo 2'ye göre Çorum'daki üretim sektörleri içinde ihracat yapanların payı %23.81 iken yapmayanların payı ise %50.79'dur. İhracat yapan üretim sektörleri içindeki en yüksek paya, imal edilmiş metal ürünleri sektörü sahiptir. Yine orman ürünleri sektörü sadece distribütörlerle çalışmaktadır. İhracat yapan sektörlerin, ihracat yapmayanlara göre oranları düşük olmasına rağmen, Çorum İli ihracat payının büyük bir kısmını oluşturmaları üretim sektörlerinin başarısının bir göstergesidir.

3.2. Çorum Ticaret Borsası

Çorum Ticaret Borsası, 13 Ağustos 1988 yılında Türkiye'nin 63. borsası olarak faaliyete geçmiştir. Çorum'un Orta Anadolu'nun hububat ambarı olması ve Çorum sanayiinin gelişmiş olması, Ticaret Borsasının kurulmasını gerektirmiştir. Ticaret borsasının

kurulması tarım ürünlerinin değerlendirilmesine ve gıda sanayiinin gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Arpa, buğday, yulaf, çavdar, mısır, pirinç, buğday kepeği, buğday unu, bulgur, irmik, makarna, razmol, fiğ, kuru fasulye, mercimek, nohut, ayçiçeği, haşhaş tohumu, kendir, ayçiçeği yağı, tereyağı, patates, kuru soğan, sarımsak, peynir, ceviz, yumurta, leblebi, kayısı çekirdeği, tiftik, yapak, yün, kasaplık canlı hayvanlar, büyükbaş-küçükbaş hayvan derisi (ham), bağırsak, çemen, çöven, kimyon, çeltik ve şeker pancarı Çorum Ticaret Borsasında işlem gören maddelerdir. Yukarıda adı geçen ürünlerden herhangi birinin, Çorum Ticaret Borsası tescilinden geçirerek satışını yapabilmek için borsaya kayıt zorunluluğu yoktur. Fakat borsaya tescil ettirerek alım yapılması durumunda mutlaka üyelik şartı aranmaktadır.

Borsaya ait bir hizmet binası olup, halen içerisinde servis, konferans salonu, toplantı salonu, sergi salonu ve laboratuvar olan sekiz katlı ikinci bir hizmet binası inşaat aşamasındadır. Ayrıca tahıl pazarında 1 adet satış salonu bulunmaktadır. Burada işlemler standardize olmuş borsa işlemleri olarak değil, sadece alıcı ve satıcının karşı karşıya getirilmesi şeklinde gerçekleşmektedir. Bu seans salonunda alıcı ve satıcı karşı karşıya gelmekte, ürünün numunesi görülerek, teslimat fiili olarak gerçekleşmektedir. Ürün bedeli ise peşin ödenmektedir. Bu şekilde Çorum Ticaret Borsası, sistemde standart bir fiyat ve ürün oluşumunu sağlamaktadır. Çorum Ticaret Borsasında 10 personel çalışmaktadır. Borsanın son üç yıllık işlem hacmi aşağıdaki gibidir.

1998 yılı işlem hacmi:	48.316.842.038.318.- TL
1999 yılı işlem hacmi:	66.105.578.266.531.- TL
2000 yılı işlem hacmi:	95.520.095.421.204.-TL
2001 yılı işlem hacmi:	122.682.660.655.134.-TL
2002 yılı işlem hacmi:	171.099.968.521.845.- TL
2003 yılı işlem hacmi:	101.203.290.843.936.-TL'dir.*

4. Çorum İline Yönelik Bir Anket Çalışması

Çalışmanın bu bölümünde Çorum Ticaret Borsası ile ilgili bir anket çalışması yapılarak sonuçları yorumlanacaktır.

4.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Çorum Ticaret Borsası'nın piyasadaki işlevleri, Çorum Ticaret Borsası'nın işlevlerinin üyelerce yeterince bilinip bilinmediği, bu işlevlerden üyelerin ne denli yararlanıp yararlanmadığı, Çorum Ticaret Borsası üyelerinin borsadan beklentilerinin neler olduğu ve borsaya önerilerinin araştırılmasıdır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma Çorum ili düzeyinde yapılacaktır. Araştırma kapsamına Çorum Ticaret Borsası ve borsaya üye yeterince katılımcı alınacaktır. Bu katılımcılar Çorum ticaret

* Bu veriler Temmuz 2003 ayına kadar olan verileri kapsamaktadır.

Borsası seans salonunda spot tahıl alım satım işi ile uğraşan işletmelerden oluşmaktadır. Çorum Ticaret Borsasına üye işletme sayısı toplam olarak 565 olup, bu işletmelerden borsa seans salonunda alım satım işlemi yapan yaklaşık 60 işletme olduğu tespit edilmiştir. Anket formu tüm bu işletmelere gönderilmiş, fakat gönderilen ankete cevap 31 işletmeden alınabilmiştir. Seçilen denek grubu, evrenin %5'ini oluşturduğu için tüm evreni de ölçüyor olarak varsayılabilir.

4.3. Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkenleri "Çorum Ticaret Borsası ve Üyeleri"dir. Bağımsız değişkenler ise;

- 1- İşletmelerin hukuki yapısı ve büyüklüğü,
- 2- Çorum Ticaret Borsası ve üyeleri arasındaki ilişkiler,
- 3- Çorum Ticaret Borsasından üyelerin beklentileri,
- 4- Çorum Ticaret Borsası ve üyelerinin iletişim durumu,
- 5- Çorum Ticaret Borsasının piyasadaki durumu,
- 6- Çorum Ticaret Borsasının üyeler tarafından nasıl görülme istendiğidir.

4.4. Varsayımlar

Araştırmada anket uygulaması, yüz yüze, telefon, elektronik posta, yada faks kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında bütün anket soruları açık ve net olarak sorulmuştur. Bütün katılımcıların, soruları doğru olarak algıladıkları varsayılmış ve uç noktadaki cevaplar değerlendirmeye alınmamıştır. Katılımcıların her bir anket sorusuna tek bir cevap verdikleri varsayılmıştır. Denek büyüklüğünün, bütün yığını ölçtüğü varsayılmıştır.

4.5. Araştırmada Elde Edilen Bulgular ve Bunların Değerlendirilmesi

Bu bölümde toplanan verilerin işlenmesi ve çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgularla, bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır. Bulgular genellikle tablolanaarak verilmiştir. Tablolarla ilgili yorumlar tabloların sonunda yer almıştır. Tablo değerlendirmelerinde, Yüzde Analiz Yöntemlerinden Dikey Yüzdeler Yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 3: Çorum Ticaret Borsası Toplam Üyeleri ve Ankete Katılan Üye Sayısı

Çorum Ticaret Borsası		Toplam İçindeki %	Seçilen Grup İçindeki %
Spot Piyasada İşlem Yapan Üye Sayısı	60	0,11	1,00
Anket Gönderilen Üye Sayısı	60	0,11	1,00
Gönderilen Ankete Cevap Veren Üye Sayısı	31	0,06	52
Gönderilen Ankete Cevap Vermeyen Üye Sayısı	29	0,05	48
Toplam Üye Sayısı	565	1,00	

Çorum Ticaret Borsasına üye işletme sayısı toplam olarak 565 olup, bu işletmelerden borsa seans salonunda alım satım işlemi yapan yaklaşık 60 işletme olduğu tespit edilmiştir. Tablo 3'den de görüleceği gibi, anket evreni olarak seçilen grup toplam evrenin %11'ine tekabül etmektedir. Ankete cevap veren üyelerin toplama oranı ise %6, bu gurubun anket için seçilen evrenin ise %52'sini oluşturduğu gözlenmektedir.

Tablo 4: Ankete Katılan Firmaların Hukuki Statüleri

Firmanızın Hukuki Statüsü	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Anonim Şirket	6	20
Limited Şirket	11	35
Kollektif Şirket	0	0
Adi Ortaklık	0	0
Şahıs Şirketi	14	45
Toplam	31	1,00

Tablo 4'deki verilerden anlaşılacağı gibi evreni oluşturan işletmelerden %19'u anonim şirket, %35'i limitet şirket, %45'i ise şahıs şirkettir. Tablo 5'deki işletmede çalışanlarla ilgili veriler incelendiğinde evreni oluşturan işletmelerin %55'inin sermaye şirketi ve orta büyüklükte işletme olduğu varsayılabilir.

Tablo 5: İşletmelerde Çalışan Kişi Sayısına Göre Gruplandırma

Çalışan Sayısı	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde(%)
1-10 Kişi Arası	18	58
11-20 Kişi Arası	4	13
21-50 Kişi Arası	4	13
51-100 Kişi Arası	1	3
100 ve Üzeri	0	0
Cevapsız	4	13
Toplam	31	1

Tablo 5'deki verilere bakıldığında ankete cevap veren işletmelerden %58'i 1-10 işçi arasında çalışan istihdam etmektedir. 11-20 kişi çalıştıran ve 21-50 kişi çalıştıran işletmelerin toplam katılanlara oranı ise %13 olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 6: Çorum Ticaret Borsası'nın Yeni Ürünler Rehberlik Yapıp Yapmayacağı

Çorum Ticaret Borsası Yeni Ürünlerin Pazara Girmesine Rehberlik Yapmalı mı?	Firma Sayısı	Toplam (%) Dikey Yüzde
Evet	30	97
Hayır	1	3
Toplam	31	1,00

Tablo 6'daki verilerden de anlaşılacağı üzere, evreni oluşturan işletmelerin tamamına yakını (%97) Çorum Ticaret Borsası'nın pazara girecek yeni ürünlere rehberlik yapmasını beklemektedir.

Tablo 7: Çorum Ticaret Borsasının Yeni Ürünün Pazara Girmesinde Yardımcı Olması

Çorum Ticaret Borsası Yeni Ürünün Pazara Girmesinde Neler Yapmalıdır?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Pazar Aratırması Yapmalı	12	39
Ürün Tanıtımı Yapmalı	7	23
Üyelerine Yeni Ürünlerle İlgili Bilgi Vermeli	11	35
Mevcut Bilgiler Standardize Edilip Veri Haline Getirilmeli	1	3
Toplam	31	1,00

Tablo 7'deki verilerin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi, ankete cevap veren firmaların %39'u Çorum Ticaret Borsası'nın pazara girecek yeni ürünle ilgili Pazar araştırması yapmasını talep etmektedir. Üyelerin %23'ü ise bizzat borsa tarafından yeni ürünle ilgili tanıtım yapılmasını istemektedir. Evreni oluşturan üyelerin %35'i ise pazara girecek yeni ürünle ilgili olarak borsa tarafından doğrudan üyelere bilgi verilmesi talep edilmektedir.

Tablo 8: Üyelerin Çorum Ticaret Borsası Hizmetlerinden Faydalanıp Faydalanmadığı

Çorum Ticaret Borsası Hizmetlerinden Faydalanıyor musunuz?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Evet	30	97
Hayır	1	3
Toplam	31	1,00

Tablo 8'deki verilerin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi evreni oluşturan işletmelerden %97'si Çorum Ticaret Borsası hizmetlerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 9: Faydalanılan Çorum Ticaret Borsası Hizmetleri

Çorum Ticaret Borsası'nın Hangi Hizmetlerinden Faydalanıyorsunuz?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Periyodik Eğitim Seminerlerinden	0	0
Resmi Tescil İşlemlerinden	19	43
İnternet Sayfalarından ve Ağ Hizmetlerinden	0	0
Seans Salonlarından	24	55
Ürün Alım Yardımlarından	1	2
Toplam	44	1,00

Çorum Ticaret Borsası'nın verdiği hizmetler toplamı 1,00 olarak varsayıldığında işletmeler genel olarak seans salonundan faydalandıklarını belirtmişler, daha sonra da resmi tescil işlemlerinden faydalandıklarını beyan etmişlerdir. Tablo 9'daki verilerden de anlaşılacağı üzere evrene katılan işletmeler %55 oranında Çorum Ticaret Borsası seans salonundan spot alım satım yaparak faydalanmışlardır. Verilen hizmetlerden Resmi tescil işlemlerinden faydalanma oranı ise %43 olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 10: Çorum Ticaret Borsası İle Diyalog Kurulup Kurulamadığı

Çorum Ticaret Borsası İle Yeterli Diyalog Kurabiliyor musunuz?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Evet	24	78
Hayır	6	19
Cevapsız	1	3
Toplam	31	1,00

Tablo 10'daki verilerden de anlaşılacağı üzere, ankete cevap veren işletmelerden %78'i Çorum Ticaret Borsası ile yeterli diyalog kurabildiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplardan da anlaşılacağı gibi borsa, üyelerinin çok büyük bir kısmına (%78) ulaşabilmekte ve onlarla yeterli iletişim kurabilmektedir. Diğer taraftan anketlere cevap veren üyelere %19'u gibi azımsanamayacak bir kesim ise Çorum Ticaret Borsası ile diyalog kuramadıklarından şikayet etmektedir. Borsanın kendilerine üye bu gruplarla diyalog için gerekli çabayı göstermesi ve bu kişilere de ulaşabilmesi, genel verim açısından faydalı olur kanaatini taşımaktayız.

Tablo 11: Çorum Ticaret Borsası İle Diyalog Kuramamanın Sebepleri

Borsa İle Diyalog Kuramamanın Sebepleri Nelerdir?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde(%)
Kendi Pasifliğimizden	1	17
Ticaret Borsası Bize Yeterince İlgı Göstermiyor	4	66
Borsa İle İlgili Yeterli Bilgim Yok	1	17
Diyalogu Gerekli Görmüyorum	0	0
Toplam	6	1,00

Tablo 11'deki verilerden de anlaşılacağı üzere % 17'lik bir kesim Çorum Ticaret Borsası ile diyalog kuramadığını ve bu durumun kendi pasifliklerinden kaynaklandığını belirtmiştir. %66'lık bir kesim ise Çorum Ticaret Borsası'nın kendileri ile yeterince ilgilenmediğini belirtmiştir. Borsanın daha fazla tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri içine girerek, bilgisiz kalmış üyelerini bilinçlendirmesi ve aydınlatması, daha çok gayret sarf ederek üyelerine daha fazla ulaşmaya çalışması gerekmektedir.

Tablo 12: Ürün Pazar Sorunu

Ürünleriniz ile ilgili Pazar Sorunu Yaşıyor musunuz?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde(%)
Evet	19	61
Hayır	12	39
Toplam	31	1,00

Tablo 12'deki verilerden de anlaşılacağı üzere araştırmanın evrenini oluşturan işletmelerin %61'i ürettikleri ya da satmak istedikleri ürünlerle ilgili pazar sorunu yaşadıklarını belirtmişler, kalan %39'luk kesim ise herhangi bir pazar sıkıntısı yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13: Yaşanan Pazar Sorunları Sıralaması

Yaşadığınız Pazar Sorunları Büyük Ölçüde Hangisidir?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Yeni Pazarlar Bulamıyoruz	9	29
Maliyet Sorunu Yaşıyoruz	13	42
Kalifiye Eleman Sorunu Yaşıyoruz	2	6
Finansman Sorunu Yaşıyoruz	3	10
Alt Yapı Sorunu Yaşıyoruz	3	10
Kaliteli Hammadde Sorunu Yaşıyoruz	1	3
Toplam	31	1,00

Tablo 13'deki verilerden de anlaşılacağı üzere evreni oluşturan işletmelerden %29'luk kısmı yeni pazarlar bulamadığını, pazarla ilgili sorunlarının olduğunu dile getirmişlerdir. % 42'lik bir kesim ise maliyetlerinin yüksek olduğunu belirtmişler ve pazarda bu sorunla karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bu işletmeler maliyetleri yüksek olduğundan fazla rekabet şansı bulamadıklarını ifade etmişler, bununla birlikte pazara girememe sorunu yaşadıklarını da belirtmişlerdir. Evreni oluşturan işletmelerin %10'luk kısmı ise finansman sorunu ve alt yapı sorunu ile karşı karşıya olduklarını belirtmişlerdir. Tablo 13'deki verilerden hareketle, Çorum Ticaret Borsası üyeleri ile diyaloga girerek Pazar sorunu, nitelikli eleman sorunu, alt yapı sorunu ve kaliteli hammadde sorunu ile ilgili çözüm önerileri getirebilir.

Tablo 14: İç Pazarda Çorum Ticaret Borsası'nın Yardımları

Çorum Ticaret Borsası İç Pazarda Size Nasıl Yardımcı Olabilir	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde(%)
Yeni Pazarlar Gösterebilir	5	16
Mevcut Ürünlerle İlgili Bilgi Verebilir	10	32
Pazarla İlgili Bilgi Verebilir	7	23
Veri Bankası Oluşturabilir	4	13
Cevapsız	5	16
Toplam	31	1,00

Tablo 14’de görüldüğü gibi, sorulara cevap veren işletmelerden %16’sı Çorum Ticaret Borsasının kendilerine yeni pazarlar göstererek yardımcı olabileceğini ifade etmiştir. Sorulara cevap veren üyelerden % 32’si ise borsanın kendilerine pazarda satılan veya satılabilecek ürünlerle ilgili bilgileri sunmasını istemektedirler. %23’lük bir kesim ise mevcut pazarla ilgili standardize edilmiş bilgilerin kendilerine ulaştırılmasını talep etmektedir. Ankete cevap veren işletmelerden %13’ü ise bütün oluşturulacak ve toplanacak bilgilerin standardize edilerek bir veri bankasında toplanmasını talep etmektedir. Borsa tarafından oluşturulacak bir veri bankasının her üyeye açılması durumunda da kendilerinin doğrudan bu verilere ulaşmalarının mümkün olacağını ifade etmişlerdir. Anketi cevaplayarak gönderen işletmelerden % 16’sı ise bu soruyu cevaplamayarak boş bırakmıştır.

Tablo 15: Pazara Yeni Ürün Girmesinde Ticaret Borsasının Rolünün Değerlemesi

Pazara Yeni Bir Ürünün Girmesinde Ticaret Borsasının rolü Var mı?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde(%)
Evet	23	74
Hayır	8	26
Toplam	31	1,00

Tablo 15’de görüldüğü gibi evrene katılan üyelerden %74’ü yeni bir ürünün pazara girmesinde ticaret borsasının rolünün olduğunu belirtmişler, % 26’lık bir kesim ise yeni bir ürünün pazara girmesinde ticaret borsasının hiçbir etkisinin bulunmadığını beyan etmişlerdir. Tablo 15’den anlaşılacağı üzere Çorum Ticaret Borsası’nın üyeleri üzerindeki etkinliği oldukça fazladır (%74). Bu verilerden anlaşılacağı üzere Çorum Ticaret Borsası üyelerini yönlendirmede fazla zorluk çekmeyecektir. Tablonun sonucu olarak; borsanın yapacağı eğitim faaliyetleri, tanıtım faaliyetleri gibi faaliyetler üyeler üzerinde genelde yönlendirici etki yapacaktır.

Tablo 16: Çorum Ticaret Borsası’nın Pazara Giren Üründe Etken Olamamasının Sebepleri

Ticaret Borsası Pazara Yeni Giren Üründe Etken Değilse Sebepleri Nelerdir	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde(%)
Ticaret Borsasına Gerek Kalmıyor	2	25
Ticaret Borsası Pazarla Çok İlgisiz	4	50
Ticaret Borsası Yeni Ürünlerle Karşı	0	0
Ticaret Borsası Alt Yapı Olarak Yetersiz	2	25
Toplam	8	1,00

Tablo 16'ya göre, yeni bir ürünün pazara girmesinde Çorum Ticaret Borsası'nın etkisinin olmadığını iddia edenlerden %25'lik bir kesim, kendi işini kendisinin yaptığını söylemektedir. Yani Borsanın ek bir çabasına gerek duymadan, pazara süreceği ürünle ilgili gerekli ve yeterli çalışmayı kendisinin yaptığını ifade etmiştir. Yeni bir ürünün pazara girmesinde Çorum Ticaret Borsası'nın etkisinin olmadığını iddia edenlerden %25'lik bir kesim ise borsanın alt yapısının yeterli olmadığını belirtmektedir. Yeni bir ürünün pazara girmesinde Çorum Ticaret Borsası'nın etkisinin olmadığını dile getirenlerden %50'lik bir kesim ise ticaret borsasının pazarla ilgilenmediğini düşünmektedir. Ticaret borsasının böyle bir kanıyı ortadan kaldırmak için, pazarda daha etkin rol oynaması ve üyelerini daha fazla tatmin edici faaliyetler içine girmesi gerekmektedir. .

Tablo 17: Çorum Ticaret Borsası Üyelerinin İhracata Yönelik Faaliyetleri

İhracata Yönelik Faaliyetleriniz Var mı?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde(%)
Evet	10	32
Hayır	20	65
Cevapsız	1	3
Toplam	31	1,00

Tablo 17'den de anlaşılacağı gibi, hali hazırda Çorum Ticaret Borsası üyelerinden ankete cevap verenlerin %32'si ihracata yönelik faaliyetleri olduğunu belirtmişlerdir. Bu üyelerin %65'i ise böyle bir faaliyet içerisinde olmadıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 18: İhracat Yapılması Düşünülen Ülkeler

İhracata Yönelik Faaliyetleriniz Varsa Hangi Ülkelerle Çalışmayı Düşünüyor sunuz?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Rusya	1	10
Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	5	50
Batı Avrupa Ülkeleri	4	40
Arap Ülkeleri	0	0
Diğer	0	0
Toplam	10	1,00

Tablo 18'e göre Çorum Ticaret Borsası üyelerinden ihracat faaliyetlerinde bulunmak isteyen üyeler genel itibarı ile (%50) Orta Asya Türk Cumhuriyetlerini tercih etmektedirler. Bunun nedeni belki de kültürel ve tarihsel yakınlık varsayımı ile daha kolay diyaloga girebilmek olabilir. Bununla birlikte ihracat yapan üyelerden önemli bir kısmı da (%40) Batı Avrupa Ülkelerini tercih etmektedirler.

Tablo 19: İhracatta Sorun Yaşama İlişkisi

İşletmelerin İhracatta Pazar Sorunu Var mı?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Evet	18	59
Hayır	2	6
Cevapsız	11	35
Toplam	31	1,00

Tablo 19'daki anket sonuçlarına göre, ankete cevap veren üyelerden %59'u ihracatla ilgili girişilen ya da girişilecek faaliyetlerde sorunlar yaşadıklarını ifade etmektedirler. Evreni oluşturan üyelerden %35'i ise (11 Kişi) bu soruya cevap vermemeyi tercih etmişlerdir.

Tablo 20: Üyelerin Karşılaştığı İhracata Yönelik Öncelikli Sorunlar

İhracata Yönelik Öncelikli Sorunlarınız Nelerdir?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde(%)
Rekabet çok sert, maliyetlerimiz Yüksek	10	57
Yeni Pazarlarla İlgili Bilgimiz Yok	5	28
İhracat Standartlarını Yakalayamıyoruz	1	5
Ticaret Borsası İle Yeterli Diyalog Kuramıyoruz	1	5
Bürokratik Engeller	1	5
Toplam	18	1,00

İhracat faaliyetleri içine giren işletmeler yaşadıkları sorunları öncelik sırasına göre ifade ettiklerinde, en öncelikli sırayı rekabet ve maliyet sorununun aldığı görülmektedir. Anketi cevaplayan işletmelerden %57'lik kısım ihracat faaliyetleri esnasında karşılaştıkları birincil sorunun çok sert rekabet ve yüksek maliyet olduğunu ifade etmişlerdir. Anketi cevaplayanlardan %28'lik bir kesim ise dış (yeni) pazarlarla ilgili herhangi bir bilgilerinin olmadığını ifade etmişler ve bu konuda bilgilendirilmeyi beklemektedirler.

Tablo 21: İhracat İçin Üyelerin Çorum Ticaret Borsası'ndan Beklentileri

İhracat İçin Sizde Çorum Ticaret Borsası Tarafından Neler Yapılmalı?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde(%)
Ticaret Borsası Yeni Pazarlarla Diyaloga Girerek Üyelerini Daha Fazla Bilgilendirmeli	13	43
Ticaret Borsası İhraç Edilecek Mallarla İlgili Üyelerini Yönlendirmeli	7	23
Ticaret Borsası Rutin İşleri Daha Kolay Hale Getirmeli	2	6
Ticaret Borsası Yeterli Hizmet Vermiyor	0	0
Cevapsız	9	29
Toplam	31	1,00

Tablo 21'in sonuçları Tablo 20'in sonuçlarını destekler niteliktedir. Üyeler oldukça yüksek bir oranda (%28) Çorum Ticaret Borsası tarafından bilgilendirmeyi beklemektedir. Tablo 21'in sonuçlarına bakılacak olursa, ankete cevap veren üyelerden %43'ü ihracat faaliyetleri ile ilgili olarak Çorum Ticaret Borsası tarafından bilgilendirilmeyi talep etmektedir. Bu durumda Çorum Ticaret Borsası dış pazarlarla ilgili araştırmalar yaparak, sonuçlarını gerek bültenler halinde, gerek broşürler halinde üyelerine ulaştırmalıdır. Gerekli görülürse ihracat yapmak isteyen üyeler için, ihracatla ilgili bilgilendirici seminerler düzenlenmelidir. Evreni oluşturan üyelerden %23'ü ise üyelerin ihrac edilecek ürünlerle ilgili olarak Çorum Ticaret Borsası tarafından yönlendirilmesini talep etmektedir. Bu grup yine bir noktada ihracatla ilgili olarak borsanın araştırma yaparak kendilerine bilgi sunmasını talep etmektedir. Ankete katılanlardan %29'luk bir kesim ise (9 Kişi) bu soruya cevap vermemeyi tercih etmiştir.

Tablo 22: Çorum Ticaret Borsası'ndan Üyelerin Beklentileri

Çorum Ticaret Borsasından Beklentileriniz Nelerdir?	Firma Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Laboratuvar Kurulması	7	19
Daha Fazla Mal Girişi	1	3
Ürünlerin Güvenliği	1	3
Daha Fazla Kontrol	5	14
Rekabet Ortamının İyileştirilmesi	1	3
Yeni Borsa Binasının Hizmete Açılması	1	3
Ürün Kalitesinin Sağlanması	3	8
Üye Olmayan Girişlerin Engellenmesi	1	3
İstatistik Verilerin Oluşturulması	2	5
Veri Bankalarının Oluşturulması	5	14
Bilgisayarlı Otomasyon Sistemi Kurulması	3	8
Mal Alımlarında Uygun Vade Geliştirilmesi	3	8
Eşit Muamele	2	5
Daha Fazla Diyalog	1	3
Satış Sonrası Hizmetler	1	3
Toplam	37	1,00

Tablo 22'de elde edilen veriler tamamen Çorum Ticaret Borsası üyelerinin beklentileridir. Bu tabloyu oluşturan verilerde önceden hazırlanmış bir soru yoktur. Sadece veriler sınıflandırılmıştır. Tablo 22'ye bakıldığında, ankete cevap veren üyelerin Çorum Ticaret Borsası'ndan beklentileri arasında en fazla yüzdeliği % 19'lık bir oranla bir laboratuvar kurulması isteği almaktadır. Yani Çorum Ticaret Borsası üyeleri analiz işlemlerini, başka illerde veya başka kurumlarda değil, kendi borsalarında yapmak istemektedirler. Daha sonra ise en fazla beklenti %14'lük bir yüzdelle daha fazla denetim isteği ve borsada ortaya çıkan verilerin standartlar haline getirilerek bir veri bankası oluşturulmasıdır. Bu şekilde üyeler hem ürün kontrollerinin daha sıkı yapılmasını hem de alım satım işlemlerini yapanların kontrolünün gerçekleşmesini istemektedirler.

Üye isteklerinden ürün kalitesinin sağlanması isteği, bilgisayarlı otomasyon sistemine geçilmesi isteği ve mal alımlarında uygun vadelerinin geliştirilmesi istekleri ise genel istekler içerisinde %8'erlik yüzdelerle dilimlerini işgal etmişlerdir. Bunlardan ürün kalitesinin artırılması isteği denetimin artırılması isteği ile ilişkilendirilebilir. Çünkü denetimin artırılması kaliteyi beraberinde getirebilecektir. Borsanın işlemlerini bilgisayarlı otomasyon sistemine geçirmesi ise üyelere zaman kazandırması açısından önemli bir durum olabilir. Mal alımında uygun vadelerin geliştirilmesi isteğinin var olması bazı üyelerin nakit açısından problem yaşadığını göstermektedir. Nitekim Tablo 13'de ankete cevap veren üyelere %10'luk bir kesim finansman sorunu yaşadığını belirtilmiştir. Yine Çorum Ticaret Borsası üyelerinden bazıları, vadeli işlemler piyasasına yönelik çalışmalar arzu etmektedirler.

Üye isteklerinden istatistikî verilerin oluşturulması isteği ve eşit muamele beklentisi, genel istekler içerisinde %5'erlik bir yüzdeliğe sahiptir. İstatistikî verilerin oluşturulması isteği, standart veriler oluşturularak bir veri bankası oluşturulması isteği ile ilişkilendirilebilir. Bu şekilde bir ilişki kurulduğunda, ankete cevap veren üyelere önemli bir kısmının beklentisi veri bankalarının oluşturulması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Yine ankete cevap veren üyelere bazılarının görüşüne göre Çorum Ticaret Borsası üyelerine adil davranmamaktadır. Bu üyelerin beklentisi ise Çorum Ticaret Borsası'nın tüm üyelerine eşit muamele göstermesi şeklindedir.

Üyelerin beklentilerinden diğerleri ise genel beklentiler içerisinde %3'lük bir dilime tekabül etmektedir. Tablo 22'ye bakıldığında üye isteklerinden daha fazla mal girişi beklentisi, malların güvenliği isteği, rekabet ortamının iyileştirilmesi isteği, yeni borsa binasının hizmete açılması isteği, üye olmayanların borsa seans salonuna girişlerinin engellenmesi beklentisi, daha fazla diyalog isteği ve satış sonrası hizmetler beklentisi genel beklenti içinde %3'lük bir dilime sahiptir. Bu beklentilerden üye olmayanların seans salonlarına girmelerinin engellenmesi, daha fazla denetim beklentisi ile ilişkilendirilebilir. Bu durumda ankete cevap veren üyelere önemli bir kısmının görüşüne göre, Çorum Ticaret Borsası denetim konusunda daha fazla çaba göstermelidir. Denetimler daha sıkı ve güvenilir bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Daha fazla diyalog isteği ise Tablo 20 ve Tablo 21 ile ilişkilendirilebilir. Tablo 20'de ankete cevap veren üyelere %5'lik bir kısmı Çorum Ticaret Borsası ile yeterli diyaloga giremediğini belirtmiştir. Tablo 21'de ise ankete cevap veren üyelere %43'ü Çorum Ticaret Borsası'nın yeni pazarlarla ilgili bilgi toplayarak üyeleri ile diyaloga girmesi yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 23: Çorum Ticaret Borsası'na Üyelerin Önerileri

Üyelerin Çorum Ticaret Borsası'na Önerileri	Öneri Sayısı	Toplam Dikey Yüzde (%)
Kaçaklar Önlensin	1	8
İhracat İçin Üyelerin Yönlendirilmesi	2	17
Eğitim Faaliyetleri	2	17
Sertifikalı Tohum Satışı	1	8
Veri Bankası Oluşturulması	2	17
Vadeli İşlemlerde Arabuluculuk	2	17
Yardımcı Cihazların Alınması (Fotokopi Makinesi v.s.)	1	8
Tescil Süreleri Periyodik Olsun (1 Hafta, 15 gün v.s.)	1	8
Toplam	12	1,00

Tablo 23'deki veriler Çorum Ticaret Borsası üyelerinin borsaya önerilerinden oluşmaktadır. Bu tabloda da önceden hazırlanmış bir soru bulunmayıp, veriler sadece sınıflandırılmıştır. Tablo 23'deki verilere bakıldığında, üyelerin beklentilerinin genelde önerileri ile doğru orantıda olduğu gözlenmektedir. Tablo 23'den anlaşılacağı üzere üyeler genel olarak 8 değişik öneride bulunmuşlardır. Bu önerilerin içinde yüzdelik olarak en fazla yer bulan öneri %17'lik oranla 1; İhracat için üyelerin yönlendirilmesi, 2; Veri bankası oluşturulması, 3; Vadeli işlemlerde arabuluculuk önerileridir. Tablo 21'de de üyelerin ihracat için yönlendirmesine yönelik beklentiler %43 olarak gerçekleşmiştir. Yani Tablo 21'de ankete cevap veren üyelerin %43'ü Çorum Ticaret Borsası'nın yeni pazarlar bularak üyelerini yönlendirmesi yönünde bir beklenti içine girmiştir. Yine Tablo 23'e göre üye önerilerinden eğitim faaliyetleri, genel olarak toplam öneriler içerisinde %17'lik bir dilim işgal etmiştir.

Veri bankası oluşturulması önerisi ise Tablo 22'de desteklenmiştir. Genel olarak üye beklentilerinden öncelikli bir yüzde (Tablo 22; Veri Bankası Oluşturulması %17+ İstatistik Verilerin Oluşturulması %5 = %22) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer önerilerin toplam öneriler içindeki yüzdelik dilimi ise %8 olarak gerçekleştirmiştir. Bu önerileri sıralayacak olursak bunlar; kaçaklar önlensin, sertifikalı tohum satışı yapılsın, yardımcı cihazlar borsa seans salonuna alınsın ve tescil süreleri periyodik hale getirilsin önerileridir.

7. Sonuç ve Öneriler

Yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlar maddeler halinde özetlenecek olursa bunlar;

- 1- Çorum Ticaret Borsası seans salonunda faaliyet gösteren işletmeler genel itibarı ile sermaye şirketleridir.
- 2- Bu işletmeler genel olarak 10 kişiye kadar eleman istihdam etmektedirler.
- 3- Çorum Ticaret Borsası seans salonunda faaliyet gösteren işletmeler genel olarak pazarda borsanın çeşitli şekillerde kendilerini yönlendirmesini yada yardımcı olmasını beklemektedir.

- 4- Çorum Ticaret Borsası seans salonunda faaliyet gösteren işletmelerin büyük çoğunluğu borsa ile diyalog kurmada bir sorun yaşamadıklarını (%78), azımsanmayacak bir orandaki üye ise diyalogsuzluktan şikayet etmektedir (% 19)
- 5- Çorum Ticaret Borsası ile diyalog kuramadıklarını ileri sürenlerin geneli, ticaret borsasının üyelerine yeterince ilgi göstermediğini düşünmektedirler.
- 6- Çorum Ticaret Borsası seans salonunda faaliyet gösteren üyelerden önemli bir kısmı (%61) pazar sorunu yaşadığını ifade etmiştir. Pazar sorunu yaşayan işletmelerin önemli bir kısmının sorununun (%42) maliyet sorunu olduğu ortaya çıkmıştır. Yine üyelerden %29'luk bir kısım yeni Pazar sorunu ile karşı karşıya olduğunu ifade etmiştir.
- 7- Çorum Ticaret Borsası seans salonunda faaliyet gösteren işletmelerden önemli bir kısmı yaşanan pazarla ilgili sorunların aşılmasında Çorum Ticaret Borsası'nın yardımcı olabileceğine inanmaktadır.
- 8- Borsa seans salonunda faaliyet gösteren işletmelerden bazıları, ürün standardizasyonun sağlanmış olması gereken bir borsada, ürün standardının olmadığını ifade etmektedirler.
- 9- Çorum Ticaret Borsası seans salonunda faaliyet gösteren işletmelerden oldukça önemli bir kısmı (%68), piyasaya sürülecek yeni ürünlerde borsanın etken rolü olduğuna inanmaktadır.
- 10- Yine Çorum Ticaret Borsası seans salonunda faaliyet gösteren işletmelerden önemli bir kısmı (%65), ihracat faaliyetlerinde bulunmamaktadır. Fakat böyle niyeti olanlar genel olarak Batı Avrupa ülkelerini ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerini ihracat için tercih etmektedirler. İhracat yapmayı düşünen bu üyelerden önemli bir kısmı (%56), çok sert rekabetten ve maliyetlerinin çok yüksek olduğundan şikayet etmektedir. Azımsanmayacak bir kısmı ise (%28) yeni pazarlarla ilgili bilgilerinin olmadığını belirtmişler.

Genel olarak Çorum Ticaret Borsasının üyeleri için dikkate alınması gerektiği düşünülen öneriler ise şu şekilde sıralanabilir.

- 1- Çorum Ticaret Borsası yeni pazarlarla ilgili ya da mevcut pazarla ilgili araştırmalar yapabilir. Ya da mevcut pazarda veya yeni pazarda ürün araştırması yapabilir. Elde edilen sonuçlar üyelerin kullanımına sunulabilir. Mevcut pazarla ilgili yapılacak araştırmalarla elde edilen verilerden üyelerin yönlendirilmesi sağlanabilir. Çünkü üyelerin genel eğilimi pazarda Çorum Ticaret Borsası'nın kendilerini yönlendirmesi şeklindedir.
- 2- Çorum Ticaret Borsası üyeleri ile daha fazla diyalog içine girmelidir. Nitekim üyelerden azımsanmayacak orandaki kısmı diyaloga girilemediği yönünde görüşler bildirilmiştir.
- 3- Çorum Ticaret Borsası elde ettiği verileri bir veri bankasında toplayarak üyelerin kullanımına sunmalıdır. Bu şekilde hem bütün üyeler ister istemez borsa ile diyaloga girecekler, hem de çeşitli alanlarda tasarruflar sağlanmış olacak, bilgi akışı

hızlanacaktır.

- 4- Çorum Ticaret Borsası ürün analizlerine yönelik bir laboratuvar kurulmalıdır.
- 5- Borsada işlem yapan kişilerle ilgili ve borsada işlem gören ürünlerle ve ürünlerin kalitesi ile ilgili denetimler daha etkin yapmalı, borsada alım satıma konu olan malların standardı sağlanmalıdır.
- 6- Çorum Ticaret Borsası bilgisayarlı otomasyon sistemine geçmelidir. Bu işlem veri bankası kurulması ve verilerin elde edilmesi açısından da yardımcı olacaktır.

Bu önerilerle birlikte sonuç olarak Çorum Ticaret Borsası üyeleri genel olarak borsadan ve faaliyetlerinden memnun görünmektedirler. Faaliyetleri çerçevesinde, Çorum Ticaret Borsası'nın yönlendirmelerine uymaktadırlar.

KAYNAKÇA

- AĞAÇAYAK, Hale; "Türkiye'de Menkul Kıymet ve Ticaret Borsaları Uygulaması", (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1995
- AKOVA, Yücel; **Ticaret Borsaları Futures Piyasalar ve Futures Piyasaların Türkiye'de Tarımsal Ürünlere Uygulanabilirliği**, Başbakanlık Dış Ticaret İhracatı Geliştirme Etüdü Merkezi Yayınları, Ankara,1995
- ALTINPARMAK, Serpil; "Mala Dayalı Futures Piyasalarının İşleyişi, İzmir Pamuk Vadeli İşlem Borsasına İlişkin Değerlendirme ve Öneriler", (Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir,1995
- BAYRAKTUTAN, Yusuf, "Bigi ve Uluslararası Ticaret Teorileri", **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt:4, Sayı:2, Ekim 2003, ss 175-186.
- CRAIG, Béatrice; Judith Rygiel, Elizabeth Turcotte; "The Homespun Paradox: Market-Oriented Production of Cloth in Eastern Canada in the Nineteenth Century", **Agricultural History**, , Vol. 76, Issue 1, Winter 2002, pp 28-57.
- ERGÜL, M. Yenal; "Mal Futuresleri Uygulaması ve Vadeli İşlemler Borsası Türkiye Örneği", (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon,1996
- TUNCER, Haydar Oğuz; **Ticaret Borsaları ve Vadeli İşlem Piyasaları**, Ankara, 1994
- HAMMER, Gönül; "Mal Borsası ve Chicago Ticaret Borsası", (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul,1987
- KÜEY, A.; **Borsa Ansiklopedisi**, İzmir Ticaret Borsası Yayınları, Yayın No:32, İzmir, 1987
- O'TOOLE, Kevin; "Kokusai and Internationalisation: Australian and Japanese Sister City Type Relationships", **Australian Journal of International Affairs**, Vol. 55, No. 3, 2001, pp. 403-419.

- ROECKEL-DREVET, P.; AND Others; "Molecular Variability Of Sunflower Downy Mildew, *Plasmopara Halstedii*, From Different Continents", **Canadian Journal of Microbiology**, Vol. 49, 2003, pp 492-502.
- SEWALEM, A. And Others; "Are Reproductive Traits Impaired By Selection For Egg Production In Hens", **Journal of Animal Breeding & Genetics**;, Vol. 115, Issue 4, August 1998, pp 281-297.
- TAŞKIN; Ercan ve İl Bilge Ashhan BAYCA; "Türkiye'de Tarımsal Alanda Yaşanan Sorunlar ve Çözümleri", **Standard Dergisi**, Yıl:42, Sayı:499, Temmuz 2003, ss26-31.
- TORUN, İshak; "Endüstri Toplumunun Oluşmasında Etkili Olan İktisadi ve Sınai Faktörler", **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt:4, Sayı:1, Nisan 2003, ss181-196.
- WALKER, Andrew; "The 'Karen Consensus', Ethnic Politics and Resource-Use Legitimacy in Northern Thailand ", **Asian Ethnicity**, Volume 2, Number 2, September 2001, pp 145-162.